

S. F. N.

DISSERTATIO GRADUALIS
DE
VITIIS
SERMONI S. CODICIS
SPECIATIM
N. FOEDERIS & PAULI EPISTOLIS
AFFICTIS,

QUAM

*Indulgente Amplissimo Ordine Philosophico in Regio
ad Auram Athenæo*

PRÆSIDE

VIRO Maxime Reverendo atque Celeberrimo

D: no ISAACO ROSS,

S. S. L. L. Professore Reg. & Ord.

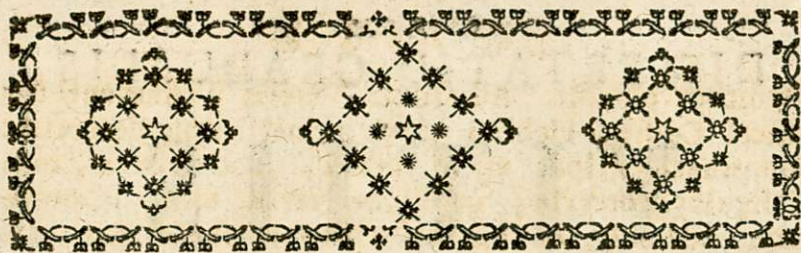
Publico Examini modeste submittit

ELIAS ALCENIUS,

Verbi Divini Minister.

In AUDITORIO MAJORI die **III. Decembr.**
Anni **MDCCLXVIII.**

Horis Antemeridianis.

§. I.

Patres Veteris Ecclesiæ sinistrius de stilo Scriptorum Sacrorum judicasse, noto est notius. Causæ in propatulo sunt. Scilicet haud pauci eorum Græce aut plane non, aut non sufficienter docti erant. Alii verborum Sacrorum nullam fere curam habentes rebus gravissimis pene unice inhærebant. Huc præter reliquos referre liceat CLEMENTEM ALEXANDRINUM, ISIDORUM PELUSIOTAM, CHRYSOSTOMUM, THEODORETUM, ARNOBIUM, LACTANTIUM, THEOPHYLACTUM. Juvat exempli loco afferre ARNOBII verba, quibus de sermonis vitiis Sacro Codici objectis & in eo inveniendis locutus ea ultro concedit: *puerilis inquit & angusti pectoris reprehensio! Quam si admitteremus, ut vera sit, abjiciamus ex usibus nostris quorundam fructuum genera, quod cum spinis nascuntur & purgamentis aliis, quæ nec alere nos possunt, nec tamen impediunt perfrui nos eo, quod principaliter antecedit, & saluberrimum voluit nobis esse natura.* (a) Dolendum autem maxime HIERONYMUM, Patrum eruditissimum, neque ex hac cohorte eximi voluisse, ceu deinceps

deinceps patebit. Ad stilum Vereris Testamenti seu Sacri Codicis Hebræi quod attinet, non defuerunt homines, ex ipsis etiam Judæis, quod mireris, tam insignis proterviæ, ut illum variis vitiis laborare contenderent. In his principatum facile gerit IS. ABARBANEL, qui *Prophetas interdum ipsam linguam non satis intellexisse, atque in rebus Grammaticis & Orthographia rite instituenda parum fuisse exercitatos cavillatur.* In JEREMIAM tamen præcipue insurgit multa eum vitiose scripsisse per lapsum vel errorem ganniens, quæ deinde EZRA correxerit explanatione, quæ lingvæ indoli conveniat, margini adscripta, quod decem exemplis corroborare annisus est. (b) Nec mitiorem multo de Propheta habet opinionem RICHARDUS SIMON, quem de eo hunc in modum non pudet scribere: *tot in illius textu phrasæ concise aut mutilæ occurrunt, ut non nisi multa supplendo vocabula aut periodorum ordinem invertendo, ut primas & nativas restituas, sensum adsequi, aut reddere possis. Quæ quidem res etiam aliqua ex parte ex proprio cujusque auctoris stilo oriri potest.* (c) JOHANNES CLERICUS iisdem contumeliis stilum Scripturæ Divinum proscindit, scabritiem & sribbiginem, nescio quam, eidem affingens ad I. Sam. XXV: 31.

(a) Videatur Lib. 1. adversus gentes pag. 45. (b) Præfat. ad Jeremiam Fol. 96. Col. 4. Lin. 4. seqq. Ad Solocismum V. Testamenti refert Abarbanel ex Jer. 2: 15. verba עָרִיב נִעְתָּה quæ vertit *urbes incensa est*, unde concludit Jeremiam contra Grammaticam peccare. Ast reponimus 1:0 illud: mentiris Cain.

Nam in optimis codicibus impressis, qualis ille Michaelis est, habemus Kybbutz sub littera מ in verbo מַחַבֵּץ, sic recte reddatur incensæ, succensæ sunt, quod etiam in notis facit, quem diximus, beatus vir doctus. Cessat igitur omne vitium Grammaticum, si ponamus a Radice מַחַבֵּץ vocem hanc oriri, sicut etiam cithib legitur מַחַבֵּץ, adeoque intelligitur Kybbutz adhiberi pro מ. Sed sumus a:do liberales, legamus secundum litteras cum (:) sub מ ut emergat hic sensus: Urbes ejus succensæ sunt. Quid vero inde? Annon in aliis linguis, cum primis Hebræa ad distributionem designandam, istam legendi rationem esse usitatissimam, est notissimum? Eoque significaret DEUS unamquamque urbium populi Israëlitiçi ab hostibus exurendam esse. (c) Hist. Crit. V. Test. Lib. I. Cap. IV. pag. 29. At cithib, observante Michaele, verti etiam potest; *desolata sunt*, מַחַבֵּץ, C. 4: 7. Sic LXX, Jon. & Syr.

§. II.

Dictionem autem Novi Testamenti longe plures sunt aggressi. ERASMUS ROTERODAMUS in illa *Barbarismos & Soloecismos* se detexisse existimat. (a) Nonnulli perhibent Evangelistas & Apostolos sententias suas alia lingua animo concepisse, alia, cum scriberent, expressisse. BALTHASAR STOLBERGIUS adfert verba JOHANNIS CROJI, huc spectantia, in "Tractatu de Soloecismis & Barbarismis Græcæ Novi Foederis dictioni falso tributis, "quæ inde huc transferamus, e re est. *Evangelistæ inquit & Apostoli Syriaca lingua, quæ tunc temporis in Judæa familiaris erat, ut & ipse Christus, utebantur. De hac re inter omnes convenit Judæos & Christianos. Græcæ tamen scripserunt, quod lingua græca omnibus gentibus fere esset*

esset familiaris. Hebraice & Chaldaice e libris Scripturae Sacrae, vel ex eorum paraphrasi, quae tunc communi in usu Judaeorum versabatur. Syriace vero e patria dialecto, ea quae erant scripturi, mente prius quidem concipiebant, atque ita eorum sententiae in animo erant Hebraicae, aut Chaldaicae, aut Syriacae: deinde vero ut ea, quae animo conceperant, explicarent, voces graecas ad mentem atque usum suum querebant atque accommodabant. Atque ita factum fuit, ut voces quidem, quibus utebantur, fuerint graecae, earum vero significatio, vis, accommodatio & constructio fuerint Hebraicae, aut Chaldaicae & Syriacae. (b) GOCLENII sententia eo redit: Spiritum Sanctum voluisse Apostolos uti lingua communi, quae apud populum tum erat corrupta, ut rudi vulgo se accommodarent, (c) indeque Soloecismos in scriptis eorum provenisse. Facere autem nequeo, quin ingentis simulque vehementi animorum motu inter viros doctrina praestantes ante medium superioris seculi, de puritate dictionis Gr. Novi Testamenti, reciprocatae contentionis ferrae injiciam mentionem.

Cum dicendi genus in Novo Testamento adhibitum JOSEPHO JUSTO SCALIGERO non parum videretur differre ab aliorum Graecorum stilo, ideo primum eum fuisse observat beatus BUDDEUS, qui peculiarem loquendi formam peculiari quoque nomine designandam censens, dictionem Novi Foederis Hellenisticam vocaret. (d) Cumque ulterius progresseretur DAN. HEINSIUS, dum non linguam tantum Hellenisticam, sed peculiarem ejus nominis gentem fingeret, Judaeorum extra Palaestinam degenti-

um & Ebraistis ibi habitantibus oppositorum; (e) factum est, ut postmodum in eandem sententiam pedibus irent viri Doctissimi HUGO GROTIUS, CONSTANTINUS L' EMPEUR, LUDOVICUS DE DIEU, alique cum primis & RICHARDUS SIMON Hist. Crit. Text N. T. (f), ubi iisdem fere verbis suam de Hellenistis sententiam exprimit, ac DAN. HEINSIUS, quod notat JOHANNES HENRICUS MAJUS (g). HEINSIO se summo studio opposuit CLAUDIUS SALMASIUS, idque egit, ut linguam illam Hellenisticam una cum Hellenistis prorsus in exilium ageret. (h) Eum secuti deinceps sunt JOHANNES CROJUS, (i) cui HEINSIUS iterum apologiam opposuit. Porro MATHAEUS COTTERIUS, (k) alique, sicut nec defuerunt, qui pro HEINSIO contra SALMASIUM pugnarent. Verum neuter illorum, neque HEINSIUS neque SALMASIUS satis sanum de sermone græco N. Testamenti judicium tulit, quod non vacat fusius diducere, sicut & id jam ab aliis abunde præstitum est. BUDDIUS de hac controversia, si requiras judicium, in meram tandem logomachiam eam abire censet. Etenim si Hellenisticæ linguæ nomine nihil aliud intelligatur, quam lingua græca, cui Hebraismi admixti sint, putat nihil obitare, quo minus concedamus, dictionem N. Testamenti hoc sensu Hellenisticam dici posse. Verum, quod una manu videtur concedere vir magnus, id in mox sequentibus repetit. Sic enim habent verba ejus: *Si quis vero Hellenisticæ linguæ nomine græcam corruptam, impuram, Barbaris-*
mis

mis scatentem, designet; eum in errore versari & si non animum profanum, imperitiam tamen suam prode-
re nulli prorsus dubitamus. Id autem Hellenistica lin-
gua assertores facere videntur; tametsi quidam apperti-
us hoc agant, Barbarismos & Soloecismos Scriptoribus
N. Testamenti objicientes. De hac re acriter in Saxo-
nia quoque dimicatum est, idque occasione litis cu-
jusdam, quæ JOACHIMO JUNGIO cum quibusdam,
speciatim JAC. GROSSIO Past. Hamburgensi, in
qua eadem urbe JUNGIIUS, ut Rector, Gymnasio
præerat. Hic Rector a nonnullis accusatur, nec, ut
videtur, immerito, quod omnem moverit lapidem
ad puritatem & castitatem N. Testamenti Græci sol-
licitandam ac labefactandam. Cui controversiæ &
multi alii implicari sunt, mireque Saxonum Eruditi
circa hanc rem inter se dissenserunt. Wittebergen-
ses, non Theologi modo, sed & Philosophi rem
tandem, edito responso, deciderunt, quod ex Ger-
manico, quale mihi ad manus est, ita habet: Das
Soldcismi/ und nicht recht griechisch in der Apostel
Reden/ und Schriften zu finden/ ist dem Heiligen
Geist/ der durch sie geredet und geschrieben/ zu nahe
gegriffen/ und wer die heilige Schrift einiges Bar-
barismi bezüchtiget/ wie man heutiges Tages den
Barbarismum zu beschreiben pfleget/ der begehet nicht
eine geringe Gotteslästerung. (1) Hinc videmus has
Facultates maximo omnium consensu in novo Foe-
dere Græco, ut *Βλασφημίας*, rejecisse Barbarismos &
Soloecismos, licet de Hellenismo, ut re nondum
transacta, nollent sententiam pronunciare, ceu ex
codem

eodem responso, utut ipsa verba brevitatis studio haud placuit asserere, patet. Mirum itaque non est, si audacibus istis Hellenisticæ Linguæ propugnatoribus mascule se alii opponerent, Græcitatem N. Testamenti puram acriter defendentes. Quibus exemplum circa annum Seculi decimi sexti 76: tum præiit HENR. STEPHANUS, quo N. suum Testamentum edidit, eique Præfationem præfixit, ad castitatem styli Græci in eo tuendam, comparatam. Recusa eadem est in Syntagmate HONNERTI, de quo paulo post. Sequentibus temporibus hoc negotium in se suscepit SEB. PFOCHENIUS, qui larva fictitiis Hebraïsmis pluribus detracta, non levibus, ut plurimum, fundamentis ostendere nititur Græcismum N. Foederis puritate styli haud concedere Profanis auctoribus (*m*). Difficillimam hanc viam in vindicanda a Barbarismorum & Soloecismorum foribus Textus Sacri dignitate magna deinde cum eruditionis laude triverunt ERASMUS SCHMIDIUS, BALTH. STOLBERGIUS, G. RAPHELIUS, GEORG. CRAUSERUS, JAC. ELSNERUS, HONNERTUS. Hisce KIRCHMAJERUS addit ZACHÆ BOGANI HOMERUM ἐπεὶ ἔγραψε, qui Oxfordiæ 1658 non 1655, ut vult FABRICIUS, cen notat idem, KIRCHMAJERUM puta, lucem adspexit.

(a) Videantur Notæ ad N. Testam. Aët. X. (b) Observat. in N. Testam. Cap. XXXIV. (c) Cfr. STOLBERGII Tractat. Cap. V. §. I. pag. 46. (d) In Animadversionibus in EUSEBIUM (e) quod facit in Exercitationibus in NONNUM, itemque in Præfat. in Exercit. Sacras

cras in N. Testamentum. Porro & in Exercit. de Lingva Hellenistica & Hellenistis. (f) Cap. XXVII. p. m. 315. (g) In Repetito Examine Hist. Crit. N. T. Cap. XXVII. pag. 361. (h) In Commentario de lingua Hellenistica; item in Funere Hellenistico, sive Confutatione Exercitationis de Hellenistis & lingua Hellenistica; ut & in Offilegio, sive Appendice ad Confutat. Exercitat. de lingua Hellenistica. (i) In Observat. in N. Test. Cap. XXX. seqq. (k) In Exercit. secund. de Hellenistis & lingua Hellenistica (l) Vid. JAC. GROSSIUS in Triade Prop. Theol. & MUSAEUS in vindiciis pro Disquisitione de stilo N. Foederis adversus JAC. GROSSII defensionem Triadis. (m) In Diatriba de Ling. Græcæ N. T. puritate.

§. III.

Sed ad HONNERTUM redimus. Nata est ei gravis cum ELIA BENOIST Ecclesiæ Gallicæ Delphensis ministro controversia de indole stili N. Testamenti, cujus hæc fuit occasio. Scripserat TACO HAJO van den HONERT ad ABR. BODDENS Pastorem Ecclesiæ Amstelodamensis Gallo Belgicæ & quidem anno hujus seculi primo epistolam, in qua, ut BUDDEUS (a) refert, "suam de stilo N. Testamenti
"sententiam ita exponit, ut adserat, illum, si ebra-
"ismos, quibus quasi vocabulis artis utantur scri-
"ptores sacri, exceperis, cum stilo DEMOSTHENIS,
"AESCHINIS, XENOPHONTIS, de majestate & effi-
"cacia, de puritate cum stilo scriptorum, qui cir-
"ca tempora Apostolorum græce scripserunt, certare
"posse; ebraismos vero nullo prorsus jure inter bar-

"barismos referri. In ista autem epistola cum non-
 "nulla occurrerent, quæ in se dicta existimabat
 "ELIAS BENOIST, Ecclesiæ Gallicanæ Delphenis
 "minister; *amicam expostulationem adversus epistolam*
 "*Taco Hajo van den Honert de stilo N. Testamenti in*
 "lucem emisit anno MDCCIII. 4to, in qua adfere-
 "re non dubitavit, scriptores sacros plebejo dicendi
 "genere usos, elegantias & flosculos sermonis non
 "curasse, posseque citra injuriam in sacri codicis
 "ἁπλοῦς, quam summa veneratione prosequatur,
 "iis barbarismos tribui ". Quibus adjungi possunt
 verba Consiliarii KIRCHMAJERI ex *Gründliche Aus-
 züge etc.* anni 1733 pag. 431: BENOIST schreib gar in
 einer Dissertation wider HONNERTUM, Christus
 sey keines Weges unter die Gelehrten zu rechnen/
 seine Jünger wären auch nach denen erhaltenen Sa-
 ben des H. Geistes/ unweise und ungelehrt gebles-
 ben/ und hätten fehlerhaft und barbarisch geredet.
 Sed annon Christi scientia, etjam qua actum natu-
 ræ humanæ, ut Theologi loquuntur, adeoque finita,
 longissime superavit omnium reliquorum hominum
 cognitionem? cujus rei experimentum dedit Luc. II:
 46. seqq. Tum vero TACO HAJO non amplius si-
 lendum aut nomen adversarii celandum sibi esse exi-
 stimans epistolam emisit de stilo N. Testamenti Græ-
 co, a barbarismis & sermonis vitiis ei nuper ab E-
 LIA BENOIST adfectis, vindicato; ubi &, ut ex in-
 scriptione ulterius liquet, "de vera purioris Helleni-
 "smi origine disserit; commentitiam de τῶν Ἰουδαίων
 "ἁπλῶς hellenismo opinionem explodit; stili N. Te-
 stamenti

“stamenti græci castitatem defendit etc“. Binæ istæ auctoris hujus Epistolæ una cum HENR. STEPHANI Præfatione, THEODORI BEZÆ, GEORGII PASORIS & J. G. STRAUBII commentationibus de stilo N. Testamenti Græco exstant in Syntagmate Dissertationum etc. quod Amstelodami lucem adspexit A:o 1703. Ampliorem paulo collectionem A:o præcedenti dederat RHENFERDIUS sub nomine Dissertationum Philologico-Theologicarum de stilo N. Testamenti Syntagma. Parum abfuit, quin hoc loco præteritissem Virum magnum sane & doctrina excellentem, sed qui vel eo nomine satis doctis vapulavit, quod nimia sua sedulitate in immensum fere multiplicaverit varias in N. Testamento lectiones coactò tandem earum 30000 exercitu. De quo labore exstat GERH. van MASTRICHT judicium modestissimum hujus tenoris: *optima intentione stupendam banc diligentiam impendisse virum Clarissimum neminem sinit dubitare ejus pietas & veritatis studium, qui hoc opere reipublicæ Christianæ prodesse voluit, attamen de sequelis numerosissimæ hujus collectionis & abusu non satis sollicitus mihi fuisse videtur; ne posset nimirum ingens ista farrago (quæ sine delectu omnes omnino colligere & referre voluit varietates, etjam insipidas, ridiculas & futes) obesse testamento ac ejus fidei & auctoritati.* (b) Haud paulo acrius & durius est id, quod ferunt Critici nonnulli, rationibus ducti exceptione fere majoribus: male hoc opus a MILLIO Variantes Lectiones, cum debuisset Variatæ, inscribi, quippe cum sua manu non raro textum præcipuum

puum emendaverit. Conatum hunc inconsultum graviter redarguit DAN. WITHBY (c). Sed hæc in transcurso. Magis ad hunc locum pertinet ejus in *ἑοικεῖν* S. paginæ valde injuria opinio, quæ legitur operis memorati p. 21: *Certe Apocalypsen subinde minus Græce scribere, etiam σολὸμιζω, notius est, quam ut negari possit. Sed annon & ceteri plerique N. Testamenti Scriptores?* Vid. ANT. BLACKWALLUS in Auctoribus Sacr. Classic. defensis. Tom. I. P. I. de Soloecismis N. T. delendis §. 8. pag. 123.

(a) Ifag. pag. 1498. (b) Proleg. N. T. pag. 26. (c). In Examine Variantium Lectionum JOH. MILLII.

§. IV.

Vel me non monente, quilibet facile perspicit, arcte connecti quæstionem de Barbarismis & Solœcismis sive V. sive N. Testamenti cum illa de *ἑοικεῖν*. Etenim, si illa, ceu in tota Ecclesia Lutherana explicari solet, rite concipiatur, ut ad illam referatur non suggestio tantum mandati ad loquendum & scribendum una cum inspiratione sententiarum & rerum, sed præterea etiam suggestio verborum, sic ut verba quoque, quibus, res Sacræ exprimendæ erant, in mente Ammannensium a Spiritu Sancto immediate producta sint; In infinitum a codice sacratione relegandi sunt Barbarismi & Solœcismi.

Verum

Verum quidem est, si MOSHEMIO fides adhibenda, quod cum B. MEGALANDER, LUTHERUS, tum cum illo nonnulli alii nostræ Ecclesiæ Theologi docuerint ac etjamnum doceant: Veritates quidem Divinas seu materiam Scripturæ, per *Θεοφωγίας* inditas mentibus scriptorum, minime vero voces earumque constructionem. Verba doctissimi viri (a) ita fluunt: "Multi, imprimis doctores ecclesiæ nostræ, non modo "omnem materiam S:æ S:æ sed etjam formam Spiritui Sancto tribuunt. At sunt tamen in ecclesia nostra nonnulli, qui secus sentiunt, & docent, Spiritum S. tantum materiam S:ræ S:ræ inspirasse, sed non formam. Esto propositio: *Fides sola justificat*; Hæc veritas a Spiritu S. proficiscitur, & forma ejus a S. Paulo. Hujus sententiæ in nostra ecclesia Auctor est ipse *Lutherus*, qui in nonnullis locis scriptorum suorum clare fatetur, Spiritum S. modo materiam inspirasse. Præcipue Theologi seculi XVI hanc sententiam habuere. Sed hæc sententia a nonnullis Pontificiis in defensionem propositionum suarum trahebatur. Hanc enim Pontificii conclusionem fecerunt: Si Spiritus S. materiam tantum inspiravit, fieri potuit, ut Prophetæ & Apostoli in enunciando & scribendo erraverint, & satis luculenter propositiones & veritates inspiratas a Spiritu S. non proposuerint. Inde concludebant: necessarium ergo est, ut Scripturæ S:æ aliud principium (traditio scilicet) adjungatur. Quum ita concluderent Pontificii, Theologi nostri deserebant *Lutheri* sententiam, & sub finem seculi XVI ac initium seculi

“XVII hanc sententiam assumerunt: Sacram scri-
 pturam non modo quoad materiam, sed etiam
 quoad formam a Spiritu S. inspiratam esse. Hæc
 sententia primo in Saxonia oriebatur, & deinde
 per totam fere ecclesiam dilatata est. At supersunt
 tamen quidam Theologi, qui sententiam *Lutheri*
 “dimittere nolunt.” Ante mota certamina securius
 locuti sunt Patres, habet tritum sermone proverbium.
 Idem de *Luthero* judicare licet. Si enim præ-
 videre animo vir Beatus potuisset, quæ ex sua illa
 thesi illaturi essent, non modo *Papicolæ*, sed nostri
 imprimis ævi *Antiscriptuarii* quivis, præcipue Na-
 turalistæ, ut alios prætermittam, profecto aliter sen-
 sisset nec incautius, Patres quosdam Celebres, ceu
 vix dubitandum, secutus fuisset. Ut vero clarius pa-
 teat S. pandectas non minus Barbarismis, quam So-
 lœcismis vacare, abs re non fuerit, quædam præ-
 mittere. Barbarismus est *expressio vocabuli vitiosa ex*
ignorantia pendens. Hic & loquendo & scribendo
 committi potest, dum vox aliqua peregrina, aut non
 eis litteris vel sono exprimitur atque enunciatur,
 quo ab eis, qui ante nos locuti sunt, expressum e-
 nunciatumque est. Solœcismus vero est *vitiosa con-*
structio vocum ex eadem causa orta. Committitur
 cum verba non ea lege sibi coaptantur, qua co-
 aptaverunt, qui priores nobis non sine auctoritate ali-
 qua locuti sunt. Quo etiam tendit AUGUSTINUS,
 (b) nisi quod causam omittat puta ignorantiam.
 Vitiosa utraque appellatur, quatenus consuetudini
 legendi, scribendi vel construendi lingvæ illius peri-
 torum

torum & independentibus regulis Grammaticis ad-
versatur. In strictiori sensu sic accipiuntur voces,
latiori vero Barbarismus sic sumi potest & sumitur,
ut quicquid a recta via deviat in lingvis, adeoque
& Solœcismos, suo ambitu complectatur. Hinc non
difficiliter tale nectitur ratiocinium: Cum ob om-
niscientiam DEUS & Spiritus ejus omnes lingvas
perfectissime calleat, id quod extra omne plane du-
bium est, & vero Ammanuenses Sacri Ejus specia-
lissimo & plane extraordinario concursu, in scri-
bendo S. Codice gavisi sint, quo ipso longe majore
perfectionem & copiam in qualibet lingua sibi
necessariam momento temporis acceperunt, quam
alioquin ullus mortalium vix sibi toto vitæ inter-
vallo acquirere potest, summo jure Scripturam S. ab
omnibus tam Solœcismi, quam Barbarismi fordibus
liberamus. Si Apostoli impositione manuum aliis
lingvarum excellens donum contulerunt, (c) quo-
modo eo non polluissent ipsi? Et si vel maxime lo-
ca quædam in N. T. Græco occurrerent, quæ a
more scribendi Græcis recepto recederent, nequiquam
id tamen ab ignorantia scriptorum, multo minus i-
pso Dei inspirantis, qui Auctor & Conditor est
Lingvarum, derivandum, sed aliis rationibus sapien-
tissimis, licet nobis vel occultis, adscribendum esset.

(a) In Elem. Theolog. Dogmat. (b) Vid. Lib. II. de
Doctr. Christiana Cap. 13. (c) Evolvatur Act. XIX: 6.

§. V.

Ad promissi fidem, in rubro Dissertationis datam, erat quidem animus jam de Cilicis S. Paulo impactis, nonnulla disputare, quod quo minus in hac opella fiat, dabis, Humanissime Lector, temporis penuriæ. Id autem Te eo lubentius facturum spero, quo certius mihi promisit Celeberrimus Præses daturum se operam, ut alius quis in argumento illo elaboret.

S. D. G.

